

Rysslands problematik

- En fallstudie om korrruption, legitimitet och popularitet

Abstract

Denna uppsats baseras på en fallstudie av Ryssland där flera teorier ligger till grund för att förklara varför förtroendet gentemot den ryska regimen och Putin är stort bland befolkningen. Uppsatsen belyser sambandet mellan korruption och tillit ur flera perspektiv. Inledningsvis förs en viktig metodologisk diskussion med tanke på det ämne som behandlas. Transparency International utgör en central del i undersökningen tillsammans med tidigare forskning från vetenskapliga artiklar. I resultatdelen presenteras en graf i form av ett samband mellan förtroende och korruptionsindex (CPI) som ligger till grund för analysen tillsammans med de teorier som presenteras i teoriavsnittet. En betydande del av analysen behandlar teorier, resultat och huvudfrågeställningen ur ett ekonomiskt, kulturellt och nationalistiskt perspektiv. Avslutningsvis förs en sammanfattande diskussion huruvida orsakerna vi belyser gemensamt kan förklara fenomenet Ryssland.

Nyckelord: korruption, förtroende, Transparency International, CPI, Putin

Antal ord: 7369

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
1. 1.1 Syfte	6
2. 1.2 Frågeställning	6
2 Metod	6
1. 2.1 Material och källkritik	7
2. 2.2 Definitioner och operationaliseringar.....	10
3 Teori	11
1. 3.1 Det ekonomisk-sociala narrativet.....	12
2. 3.2 Det nationalistiska narrativet.....	13
3. 3.3 Kulturella förklaringar.....	13
4 Resultat	15
1. 4.1. Graf	16
5 Analys	17
5.1 Det ekonomisk-sociala narrativet	18
5.2 Det nationalistiska narrativet.....	20
5.3 Kulturella förklaringar.....	24
Slutsats och diskussion	26
Referenser	27

1 Inledning

Enligt utrikesdepartementets rapport från 2015–2016 så har Rysslands politiska arena förändrats radikalt under senare år. Respekten mot sin befolkning har påtagligt försämrats sedan Putin tillträdde som president, både genom kränkning av mänskliga rättigheter och repressiva åtgärder. Bristande yttrandefrihet, självcensur inom medier och otillräcklig välfärd är bara ett axplock av problemen som presenteras. Rapporten beskriver att landet inte kan anses vara en fungerande rättsstat även om det framgår i författningen att lagen står över statsorganen då principerna ofta försummas i politiskt känsliga ärenden (Utrikesdepartementet, 2015).

Men trots utbredd korruption och statligt förtryck så åtnjuter den ryska regeringen och presidenten Vladimir Putin stort förtroende från befolkningen enligt opinionsundersökningar (Levada, 2018). Ryssland är inte unika på världsmarknaden om att besitta en hög grad av korruption. Vad som emellertid är intressant är orsakerna till varför befolkningen fortfarande väljer att stödja en regim av detta slag. På grund av detta ämnar denna uppsats att undersöka *orsakerna* bakom detta stöd och *sambandet* mellan statlig korruption och varför en väljer att stödja ett styre där dessa problem förekommer. Tidigare forskning inom ämnet har resulterat i olika utfall och förklaringar, denna uppsats ämnar skapa en tydligare bild genom att analysera de teorier som anses mest relevanta och diskutera de primära faktorerna.

Ryssland är ständigt omskrivna i medier och är ett uppmärksammat land ur ett globalt perspektiv. Med tanke på dagens geopolitiska utmaningar är detta en av orsakerna till att ett intresse uppkom för ämnet. Viktiga aspekter att ha i åtanke när en närmar sig granska opinion, främst i länder där hög grad av korruption förekommer, är att ställa sig kritisk gentemot fakta som presenteras. Hög grad av korruption kan således avspeglas i undersökningar. Detta leder till en utmaning att söka objektiva källor vilket diskuteras mer utförligt i metod-avsnittet. Sambandet mellan korruption och befolkningens stöd är

intressant att undersöka eftersom korrupcion främst tenderar att gynna ett färre antal eliter och således blir den stora massan negativt drabbad (Transparacy International). Kan man rösta på en regering och samtidigt se emellan fingrarna på den korrupcion som framkallas? Sämre levnadsstandard till följd av ekonomiska kriser, tortyr och misshandel av oliktankande präglar den ryska befolkningen idag (Utrikesdepartementet, 2015). Denna uppsats tar sig an och analyserar de argument som framförs i ett ämne som verkligen berör.

1.1 Syfte

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka varför den ryska befolkningen uppvisar ett så stort stöd för den sittande regeringen och Putin trots utbredd korruption. Genom en teoriutvecklande studie och med hjälp av statistiska opinionsundersökningar vill vi belysa de mest centrala förklaringarna till vår huvudfrågeställning. För att göra detta krävs först att bevisa ett samband mellan förtroende och korruption för att sedan diskutera de specifika orsakerna i fallet Ryssland.

1.2 Frågeställning

Varför finns det så stort stöd för president Vladimir Putin och hans styre bland befolkningen i Ryssland trots utbredd korruption?

2 Metod

Vi ämnar utföra en teoriutvecklande fallstudie för att kunna besvara vår huvudfrågeställning. Varför en fallstudie är adekvat i denna uppsats är för att skapa en djupare förståelse hur variablerna i huvudfrågeställningen interagerar. (Esaiasson m.fl 2017, s. 109)

Vi vill dessutom kunna frambringa andra variabler och behandla teorier som kan vara relevanta för uppsatsens huvudsyfte.

För att kunna dra slutsatser krävs jämförelser. Sambandet som undersöks är ryska befolkningens stöd och ett antal faktorer som lyfts fram i litteraturen så som ekonomi, kultur och president Putins betydelse. Korruptionsindex och opinionsundersökningar kommer att utgöra en central del i denna uppsats för att förtydliga och motivera de resultat vi kommer fram till. Eftersom det är en problematisk men intressant

undersökning att utföra med tanke på den själv censur och korruption som Ryssland besitter, följer en utförlig diskussion om källkritik i följande avsnitt.

2.1 Material och källkritik

Medan det finns flera grupper som bedriver opinionsundersökningar i Ryssland så kan många ifrågasättas, ibland utifrån ett metodologiskt perspektiv och ofta utifrån att de inte kan betraktas som objektiva (många har olägliga kopplingar till regimen). Levada-Center är den organisation som i litteraturen och på annat håll ofta citeras som den mest använda, pålitliga och oberoende (Frye et al. 2016; Treisman, 2014; Hutcheson och Petersson, 2016). Ungefär två veckor innan ett allmänt val i 2016, efter att organisationen hade publicerat en undersökning som indikerade på ett minskat stöd för "United Russia", regeringspartiet, så betecknades dock organisationen som en "foreign agent" av justitieministeriet och deras verksamhet begränsades (Nechepurenko, 2016).

Levada-Center har mätt Putins popularitet sedan början av hans presidentskap tidigt i 2000 fram tills idag, inklusive då han tjänstgjorde som premiärminister 2008–2012. Medan resultaten har varierat genom åren, så är det tydligt att Putins popularitet har fortsatt att vara påfallande högt; stödet för Putin har under bottennivåer aldrig sjunkit under 60%, mestadels legat över 70%, och i synnerhet sedan 2014 nästan alltid legat över 80% (Treisman, 2014; Levada, 2018). Pew Research Center, som också undersöker Putins popularitet i deras Global Attitudes Survey rapporterar dock att när det gäller specifika sakfrågor och såsom ekonomi, relationer med ett visst land osv, så har andelen av befolkningen som anser att Putin presterat väl delvis gått ner på många punkter från 2015–2017. Icke desto mindre har Putin fortfarande majoritetsstöd i alla områden bortsett från ett, korruption, vilket vi återvänder till (Vice, 2017).

En problematik kring dessa sorters opinionsundersökningar som många lyfter är att det finns en ovisshet kring hur ärliga svaren är. Henry Hale skriver i *Europe-Asia Studies*:

“Even a key researcher of the Levada Centre, which enjoys a solid reputation amongst the international academic community (Treisman 2011) and is ‘Russia’s most respected pollster’ (Balmforth 2013), notes ‘two layers of consciousness’ amongst Russians, leading to circumspection as to what they are prepared to say publicly and privately...” (Hale, 2011).

Timothy Frye m.fl. undersöker felmarginalen av dessa sorters opinionsundersökningar i deras artikel i *Post-Soviet Affairs*. Auktoritära länder inser vikten av folkligt stöd, och lägger ner mycket ansträngning på att kultivera en positiv bild av ledaren bland befolkningen. Frye m.fl bekräftar likt Hale att medan moderna auktoritära stater ofta inte använder sig av sådan repression i förstahand, så finns det alltid en möjlighet att människor kan bestraffas i någon form för att ha uttryckt negativa attityder till sitt lands ledare. Den möjligheten, skriver de, kan vara tillräcklig för att hindra ärliga svar och därmed riskera att resultaten på sådana sorters opinionsundersökningar blir otillförlitliga. Ett annan möjlig faktor som nämns är att människor inte ger ärliga svar därför att det skulle kunna bryta sociala normer eller riskera deras tillhörighet i en gemenskap såsom i ens grannskap, vänskapskrets eller familj (Frye, 2016).

När Frye m.fl. kontrollerar för dessa förutnämnda faktorer, som de gemensamt benämner som ‘social desirability bias’, och utför en egen undersökning når de följande slutsats:

Our analysis of data from a pair of list experiments conducted in Russia in early 2015 suggests that approximately six to nine percent of respondents hide their opposition to President Putin when asked directly. These estimates are robust to design of the list experiment and to the survey wave. We find little evidence that these estimates are positively biased due to the presence of floor effects. In contrast, our placebo experiments suggest that there may be a small negative bias in our estimates of support for Putin due to artificial deflation. Taken in total, we conclude that much of the support for Putin is genuine and not the consequence of social desirability bias (Frye, 2016).

Utifrån detta och mätningarna från Levada och Pew så kan man bedöma att opinionsundersökningar som regelbundet rapporterar stort folkligt stöd för Putin har med hög sannolikhet rätt, och att medan ‘social desirability bias’ har en viss inverkan så är den inte tillräcklig för att avfärda resultaten i någon betydelsefull utsträckning.

Transparency International är en organisation som årligen presenterar ett korruptionsbaserat index över världens länder. Corruption Perception Index har funnits sedan 1995 och länderna som medverkar rankas på en skala beroende på hur mycket korruption som upplevs föreligga i landet. Länder i Östeuropa och Centralasien har historiskt sett ofta legat på höga nivåer av korruption och detta är inget som är annorlunda för Ryssland. (Transparency International, 2017). Transparency Internationals mått på korruption tar fasta på olika faktorer inom landet så som transparens, politiska, ekonomiska och andra makt-relaterade organ där korruption upplevs förekomma (Transparency International, 2017). I denna uppsats kommer detta index vara av central betydelse. Vad som är viktigt att ha i åtanke när korruption mäts är att undersökningar likt CPI endast mäter den upplevda korruptionen i landet. Det gäller att fastslå att det finns en tydlig distinktion mellan *upplevd* och *faktiskt* korruption och att det inte går att få en helt korrekt bild av den faktiska.

Sedan Vladimir Putin tillträdde som president år 2012 har Rysslands korruptionsvärden fluktuerat ytterst lite, idag ligger landet på plats 135/180 av de länder som medverkar. Detta indikerar att landet är hårt drabbat av korruption, ju längre ned på rankingen desto mer upplevd korruption. Enligt 2017 års korruptionsindex var Rysslands värde 29 av 100, desto högre värde ju mindre korruption, har ett land noll på skalan föreligger full korruption. Under Putins ämbetsperiod, som sträcker sig över sex år och ett nyligen vunnit val så återfinns ett medelvärde på 28,3, vilket enligt indexet visar på att det ständigt förekommit en hög grad av korruption under hans ämbetsperiod - något som är viktigt att ha i åtanke vid undersökning av opinion (Transparency International, 2017).

Med bakgrund av detta är det adekvat att undersöka ifall Putin i sig själv, eller med sin regering, är orsaken till den höga graden korruption som föreligger. Enligt 2011 års index, då Dmitrij Medvedev var president hade landet ett värde på 24/100 och låg på plats 143. (Transparency International, 2011). Detta indikerar enligt Transparency International att graden av upplevd korruption har minskat med Putin som president, även om den alltså är hög i jämförelse med omvärlden.

Den data som ligger till grund för resultatdelen är hämtad från Quality of Government. Detta är ett oberoende forskningsinstitut kopplat till Göteborgs universitet som bedriver och främjar samhällsvetenskaplig forskning. Den forskning som presenteras anses tillförlitlig och opartisk och ämnar till att förklara orsaker och samband. (QoG) Denna uppsats har använt sig av institutets databas för att presentera hur två variabler interagerar.

2.2 Definitioner och operationaliseringar

Innan vi undersöker orsakerna till stödet för Putin så är det viktigt att klargöra för vad som menas med ‘stöd’. Som ovan nämnt, så är Ryssland en auktoritär stat där valen inte är fria eller rättvisa, och således kan valresultat inte användas som underlägg för folklig opinion. Denna uppsats fokuserar på ‘stöd’ i en generell bemärkelse, alltså positiva attityder till Putin och hans fortsatta innehav av presidentskapet bland den ryska befolkningen, mycket likt undersökningar som mäter ‘approval’ bland befolkningen, exempelvis till en president eller presidentkandidat.

Eftersom en omfattande del av uppsatsens data kopplat till korruption består av Corruption Perception Index (CPI) så används Transparency Internationals definition av korruption för att klargöra innebörden i begreppet. Deras definition lyder *“the abuse of entrusted power for private gain”* och tar fasta på maktmissbruk när någon framstående individ använder sin makt för privat vinning. Denna definition innefattar inte endast ekonomiska aspekter så som mutor utan kan även handla exempelvis om tjänster inom byråkratin (Transparency International, 2017).

3 Teori

Denna uppsats utgår inte utifrån en utpräglad teori utan behandlar ett flertal teorier som baseras på befintlig forskning som återfinns inom det område som behandlas. Teorierna används som underlag för att söka svar på huvudfrågan, vilket öppnar upp för olika tolkningar. Efter en närmare granskning av vetenskapliga artiklar framgår det primärt tre faktorer som mer djupgående förklarar det fenomen vi ämnar besvara. De som främst diskuteras i teori- och analysavsnittet är de ekonomiska, nationalistiska och kulturella aspekterna.

Folkligt stöd anses grundläggande för att en regering ska kunna utföra sitt ämbete (Rothstein, Uslaner 2006). På individnivå så återfinns ett tydligt samband mellan social tillit, att man litar på sin omgivning, till att uppvisa ett intresse för politik generellt och aktivera sig i organisationer, politiska partier exempelvis. Genom att länka detta till ett större samhällsperspektiv så återfinns ett liknande samband. Forskning visar att länder och regioner som har stort stöd bakom sig tenderar att påvisa bättre fungerande demokratiska institutioner, mer transparens och mindre korruption (Rothstein, Uslaner 2006). Korruption undergräver en

stats legitimitet och urholkar dess demokratiska rättigheter, detta påverkar troligtvis det förtroende befolkningen har för regimen och således påverkas styrets legitimitet.

Ryssland som land vänder sig delvis emot denna teori, genom att visa upp ett större förtroende för regimen än andra länder med samma korruptionsnivå. Detta samband ligger till grund för de teorier som presenteras (QoG, 2018). Genom att applicera Ryssland som fall söker vi en djupare förståelse för ett specifikt fall och undviker att generalisera teorier.

Undersökningar i Ryssland indikerar emellertid att en betydande del av befolkningen tycker korruption är problematiskt - men varför fortfarande stödja regimen? (Vice, 2017). I fallet Ryssland så återfinns som ovan nämnt både en hög grad korruption och ett stort folkligt stöd och litteraturen vi behandlar diskuterar åtskilliga teorier till detta fenomen (Stanislav, Markus). En del menar att Rysslands *ekonomiska reformer* är en bidragande faktor till den korruption som föreligger medan andra anser att *Putin* är det enda dragplåstret. *Kultur* är en annan aspekt som betonas i flertalet undersökningar där praxis har varit att en dominant ledare och stark stat sammanfaller. Detta är även något som diskuteras utförligt under *nationalistiska* förklaringar. Genom en väldigt stor ojämlikhet bland rika och fattiga och en offentlig upphandling präglad av korruption återfinns ett samband mellan de styrande i landet och oligarkerna som sitter på en stor del av landets ekonomiska resurser (Stanislav, 2017).

Korruption definieras ändå som den svaga punkt där regimen möter störst motstånd från allmänheten. Putins popularitet och stöd är emellertid fortfarande starkt trots ekonomiska reformer och annekteringen av Krim. Om korruptionen endast påverkade Ryssland vore problemet inte så omskrivet. Med tanke på den stormakt landet är och den internationella politik som förs utsätts inte minst länder i Västvärlden för politiska utmaningar genom hur de ska förhålla sig till problemet. Detta politiska inflytande Ryssland besitter är ständigt i fokus och tros ha påverkat omvärlden de senaste åren, inte minst valet i USA (Stanislav, 2017).

3.1 Det ekonomisk-sociala narrativet

Många artiklar framhäver den viktiga rollen som ekonomisk tillväxt och höjd levnadsstandard har för Putins fortsatta popularitet, i synnerhet under hans första och andra presidentskap, 2000–2008. Ett centralt inslag för dessa är att de hänvisar till Rysslands framgång inom ett antal empiriska och mätbara kriterier som orsak till att så många inom den ryska befolkningen fortsätter att stödja Putin. Denna uppsats ämnar undersöka ifall det finns någon sanning till detta narrativet, vilket här benämns som den *ekonomisk-sociala narrativet*, och i vilken utsträckning.

3.2 Det nationalistiska narrativet

Ett annat centralt narrativ, framhäver rollen som nationalism och nationell identitet spelar för att generera stöd för Putin och regimen. I detta narrativ, här kallat det *nationalistiska narrativet*, är nationalistiska känslor och ideér, i samband med rysk utrikespolitik och till viss del inrikespolitik, en drivande kraft som till stor del är centrerad runt Putin som nationell figur och ledare.

3.3 Kulturella förklaringar

Att studera den politiska kulturen har länge varit ett viktigt tillvägagångsätt för statsvetenskapen men dess inflytande har fluktuerat över åren (Feldmann & Mazepus, 2018, s 58).

Yullya Tverovas och Christopher Andreson redovisar i artikeln ”*Corruption, Political Allegiances, and Attitudes Toward Government in Contemporary Democracies*” deras undersökning som baseras på enkäter för att söka djupare kunskap om sambandet mellan korruption och befolkningens förtroende till parlamentet.

Undersökningen strävar efter att bestämma huruvida enskilda faktorer, så som trovärdighet till styret, kan tjäna på att neutralisera den negativa korruptionens inverkan hos människors syn på det politiska systemet (Christopher Andreson & Yullya Tverdova, 2003, s. 92).

En viktig slutsats som forskarna drar är att partiloyalitet spelar en central roll för förtroendet mot regimen och huruvida de anser korruption förekommer. Alltså, om den röstande tillhör majoriteten i landet är den mindre benägen att uppfatta den korruption som förekommer.

(Christopher Andreson & Yullya Tverdova, 2003, s. 92). Anderson och Tverovas argumenterar att det finns åtskilliga förklaringar till vad som påverkar allmänhetens förtroende mot regimen men de framhäver ett tydligt samband mellan korruption och tillit. Forskarnas teori som även överensstämmer med deras undersökning indikerar att länder med högre nivåer av korruption uttrycker mer negativa känslor av politiska systemet och lägre nivåer av förtroende till tjänstemän. (Christopher Andreson & Yullya Tverdova, 2003, s. 92).

Forskarna betonar även vikten av den kulturella betydelsen – ”den fungerar som en lins där varje människa granskar sin egen omvärld” (Christopher Andreson & Yullya Tverdova, 2003, s. 93), argumenterar dem. Hela allmänheten behöver inte se på korruption som ett problem, vissa anser att det effektiviserar byråkratin medan andra ser det som ett hinder för demokratin. Detta är en aspekt som kan påverka sambandet mellan förtroende och korruption (Christopher Andreson & Yullya Tverdova, 2003, s. 91).

Detta är speciellt intressant ur ett ryskt perspektiv eftersom korruption anses vara den faktor där regimen möter störst opposition (Vice, 2017). Anderson och Tverdova lyfter fram att

demokratisering av ett land kan leda till ekonomisk obalans, något som invånarna kan känna en osäkerhet inför. Detta beskrivs som en förklaring till det låga förtroende som uppmätts i demokratiska länder. (Christopher Andreson & Yullya Tverdova, 2003, s. 93).

I Feldmann och Mazepus artikel "*State-society relations and the sources of support for the Putin regime*" redogör de för *stabiliteten* och *populariteten* hos den ryska regimen. De använder sig av två teorier, *political culture*- och *social capital theory* som utgångspunkt för att förklara vad som ligger bakom stödet till den ryska regimen (Feldmann & Mazepus, 2018, s 58).

Political culture theory baseras på att den politiska kulturen i Ryssland är bunden till traditionella och karismatiska former av politik som historiskt sätt är förankrat i Ryssland. Denna teori bygger främst på att analysera hur politik och övertygelser av politiken varierar över länder för att forma politiska system och beteenden. De traditionella normerna i Ryssland anses påverka på så sätt att traditionen av en stark stat och ett centralt ledarskap i form av en individ som styr är djupt rotad och bidrar till att forma en politisk kultur som gynnar en stark och auktoritär stat hellre än en demokratisk (Feldmann & Mazepus, 2018, s 59).

Social capital theory bygger på att så länge regimen kan upprätthålla det befolkningen tycker är betydelsefullt, är folket villiga att ge upp vissa delar som kan anses grundläggande i västerländska demokratier, exempelvis beskrivs en del kunna välja bort fria val. Detta bidrar till att skapa *villkorlig tolerans*. Denna villkorliga tolerans bygger på att ingjuta befolkningens förtroende genom att visa på styrka och produktivitet. Detta leder således till lägre politiskt deltagande och en befolkning som blir mindre krävande (Feldmann & Mazepus, 2018, s 65).

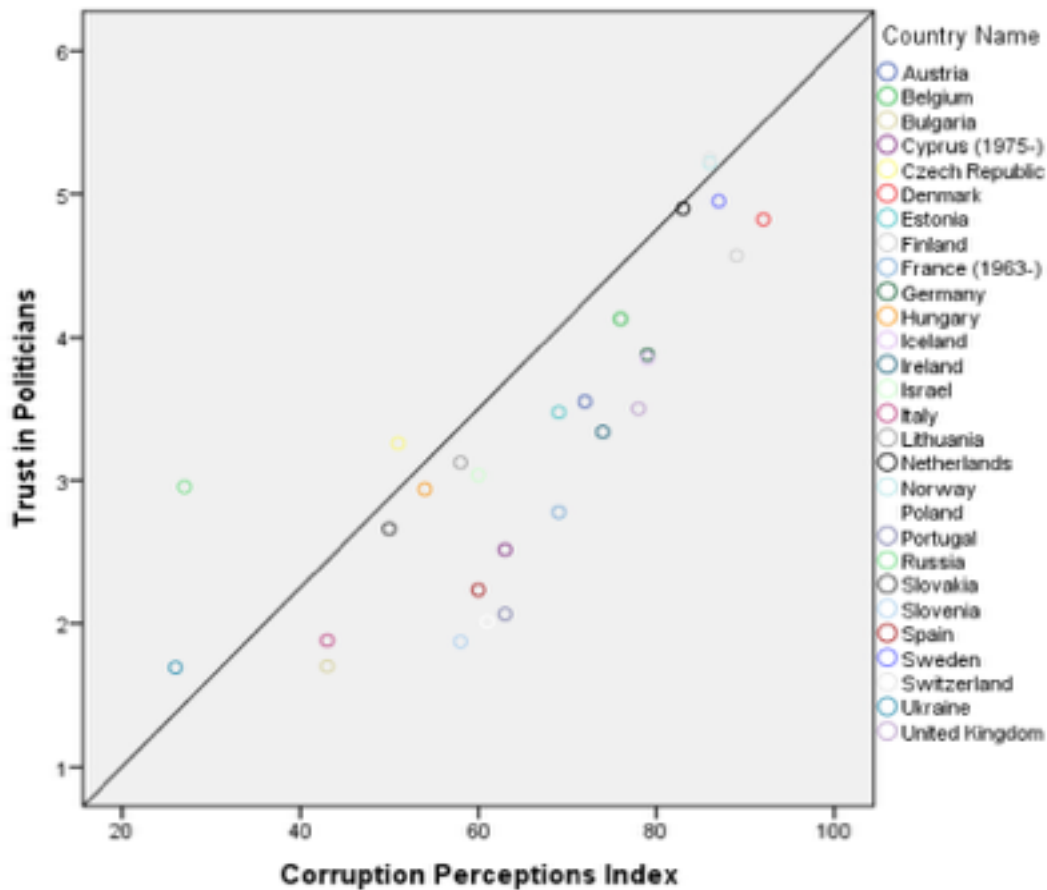
4 Resultat

I den här delen presenteras inledningsvis en graf som redovisar det samband som en central del i uppsatsen ämna förklara. Två variabler, x och y presenterar två olika faktorer som sedan bildar ett samband. I detta fallet består den oberoende variabeln (x) av ett korruptionsindex medan den beroende variabeln (y) utgörs av folkets förtroende till politiska institutioner. Regressionslinjen som går genom grafen beskriver sambandet mellan de två variablerna. Punkterna utgörs av länder och visar hur avvikande de är i förhållande till regressionslinjen. Skalan har reducerats från 0–6 på y-axeln eftersom inget av länderna som redovisas hade ett högre värde än 6 (QoG, 2018). Analysen kommer huvudsakligen bestå av Rysslands placering.

Tidigare forskning som kommer ligga till grund för analysen presenteras även. Det är främst för att få en förståelse över de faktorer och förklaringar som diskuteras i kommande del.

Graf 4.1

Grafen förklarar sambandet mellan Transparency Internationals korruptionsindex (CPI) och befolkningens förtroende till politiska institutioner. Graden av förtroende baseras på suveyundersökningar där frågan ”How much do you personally trust each of the institutions?” ställdes. Sedan baserat på en skala från 0–10, där 0 innebär ingen tillit alls och 10 är innebär full tillit, fick respondenterna svara. Undersökningarna utfördes mellan 2012–2014. Ett lågt värde på x-variabeln innebär hög upplevd korruption i landet.

Exempelvis uppvisar Danmark (minst korrupt) hög tillit till politiska institutioner och en låg grad av korruption medan Ukraina (mest korrupt) visar det motsatta förhållandet.

Denna graf används huvudsakligen för att belysa det som ligger till grund för analysen (QoG, 2018).

5   Analys

Graf 4.1 presenterar ett intresseväckande samband mellan upplevd korruption och tillit till politiska institutioner. Länderna som medverkar i undersökningen bildar ett relativt tydligt samband generellt med en del tänkvärda avvikelser. Eftersom denna uppsats fokuserar på Ryssland i synnerhet är deras avvikande placering av stor vikt att analysera. Ryssland placerar sig väldigt lågt på x-variabeln vilket indikerar att landet är hårt drabbat av korruption, något som är allmänt känt. Vad som emellertid är intressant är placeringen på y-axeln. Den visar att de tillfrågade upplever ett större förtroende för de politiska institutionerna än åtskilliga andra länder där den upplevda korruptionen är de facto lägre (QoG, 2018).

Vad som generellt kan framhävas är att de flesta länder befinner sig ”under” regressionslinjen vilket indikerar att tilliten generellt sätt är lägre i samband med den korruption som upplevs. Detta är något som stödjer Anderson och Tverdovas teori om att demokratier har mindre förtroende för regimen, då majoriteten av de medverkande länderna anses vara demokratier.

En viktig distinktion att uppmärksamma är att i åtskilliga undersökningar inom ämnet framhävs Putin som en stor del i det stöd som återfinns. I denna graf undersöks endast politiska institutioner. Rimligtvis finns det en koppling mellan presidenten och de politiska institutioner den råder över men att endast dra slutsatsen att alla som svarat på undersökningen kopplar ihop dessa faktorer vore inte vetenskapligt försvarbart. I avsaknad av ett samband mellan Putin och folkets tillit kommer detta vara en central del i analysen. Med tanke på de resultat som opinionsundersökningar visar borde sambandet mellan Putin och befolkningens tillit se annorlunda ut under y-variabeln, rimligtvis ett högre värde.

Tänkbara förklaringar till dessa fenomen diskuteras i återstående del av analysen.

5.1 Det ekonomisk-sociala narrativet

En vida förekommande förklaring till Putins popularitet, åtminstone från 2000–2008, är att den kan härledas till den ekonomiska och sociala utvecklingen under den tiden, och hur den skilde sig åt från bedrövelsen under 1990-talet under Boris Jeltsin. En hastig och vidsträckt privatiseringsreform som ägde rum under och efter Sovjetunionens upplösning ledde till en finanskris, där GDP och industriell produktion sjönk med över 40% respektive 50% från 1990–1995, och en efterföljande finanskris uppstod 1998 då Ryssland var oförmögen att betala sin statsskuld, inflation ökade och GDP sjönk ytterligare (OECD, 1999). Detta var även en tid av stora sociala oroligheter. Fattigdomen ökade, infrastruktur som försåg allmänna tjänster såsom sjukvård blev lidande, och befolkningens hälsa undergick en negativ utveckling med nästintill alla mått mätt; medellivslängden minskade för båda könen, alkoholrelaterade dödsfall ökade drastiskt, självmord och olyckor ökade, osv. Samtidigt ökade brottsligheten avsevärt, i synnerhet våldsbrott och uppkomsten av gäng/organiserad brottslighet (Tompson, 2007; Boylan, 1995). Etniska spänningar och separatism i framförallt Tjetjenien fick också enorm betydelse. Några internationellt uppmärksammade händelser var lägenhetsbombningarna 1999, då en rad lägenheter runt om Ryssland utsattes för bombdåd (som tillskrevs tjetjenska separatister men som vissa menar var utfört av rysk säkerhetstjänst) och hundratals dog, samt gisslandramat i Beslan 2004 då en militant islamistisk och tjetjensk separatistisk grupp intog en skola, vilket också resulterade i hundratals dödsfall (BBC, 1999; Finn, 2015).

I samband med Putins första presidentiella termin började ekonomin återhämta sig; en högkonjunktur och stigande oljepriser bidrog till ökad inkomst, privat konsumtion, en halvering av andelen människor som levde under fattigdomsgränsen samt en ökning av GDP med ett medelvärde på 7% per år fram till finanskrisen 2008 (KPMG, 2012; Världsbanken, 2016).

Putin, premiärminister under upprinnelsen till andra Tjetjenienkriget 1999–2000, upplevde också stor popularitet under denna turbulenta tid av etnisk konflikt och separatism:

“...Putin had a unique advantage: he was in charge of the fight against the Chechens. The Chechen war was popular with a majority of the Russian public. Within eight weeks of his appointment as prime minister and the start of the war, Putin's electoral support rose from 2 percent to 22 percent, far beyond the normal 5 percent advantage of the incumbent prime minister”(Rose, 2007).

David White och Richard Rose skriver att Putins roll i kriget som slutligt vis återställde statens kontroll över Tjetjenien, hans uppmaningar till att återställa ordning och återuppbygga statskapaciteten i följden av de turbulenta tiderna under 1990-talet, samt den höga ekonomiska tillväxten under hans presidentskap 2000–2008, bidrog till att kultivera en bild av honom som förkämpe för ordning, stabilitet och nationell sammanhållning och pånyttfödelse (White, 2017; Rose, 2007; Smyth, 2014). Det finns en del som talar för denna syn. Daniel Treisman skriver att Putins popularitet under denna period förblir hög i samband med att landets ekonomiska och sociala situation situation förbättras (Treisman, 2014) vilket också reflekteras i undersökningarna från Levada Center (Levada, 2018). Magnus Feldmann och Honorata Mazepus anländer också på denna slutsats i *East European Politics*, där de skriver att “... high economic growth and rising living standards has arguably been the key output underpinning regime legitimacy”(Feldmann och Mazepus, 2017) under denna tid i Ryssland. Efter oroligheterna under 1990-talet så var korruption ett sekundärt ämne för majoriteten av befolkningen, vars främsta vilja var att staten under president Putin fortsatte betala ut löner och pensioner, samt säkerställa social trygghet, ordning och stabilitet.

Detta ger dock en ofullständig bild av källan till stöd för Putin. Medan den globala recessionen 2008 inte påverkade Ryssland lika kraftigt som många andra länder, så sinade den ekonomiska tillväxten och gick i själva verket tillbaka under 2015–2016 (Världsbanken, 2016).

Trots detta var stödet för Putin i stort sett oförändrat under denna period, och låg dessutom för den mesta delen på en högre nivå än innan recessionen 2008 (Levada, 2018).

5.2 Det nationalistiska narrativet

En förklaring till detta, en bidragande faktor till stödet för Putin som hänvisas till väldigt ofta, kan härledas till utbredda känslor av nationalism bland befolkningen. Medan sådana föreställningar ofta är abstrakta och svåra att sammanfatta på ett konkret sätt, så kan man se urskilja vissa centrala teman; Derek Hutcheson och Bo Petersson sammanfattar dessa som följande i *Europe-Asia studies*:

“...one should see the second and related myth in which Putin has located his leadership: that of Russia’s cyclically recurring ‘Times of Troubles’ (smuta). The paradigmatic Time of Troubles took place between 1598 and 1613, but it was neither the first nor the last one in Russian history (Solovei 2003; Parland 2005). These periods reappear from time to time to inhibit Russia’s aspirations to realise its rightful great power potential and obtain domestic and international recognition thereof. They are periods of protracted unrest, disorderliness, power vacuum and undue foreign intervention. When they finally come to an end, according to the narrative of this myth, it is thanks to the heroic efforts of the Russian people, who have become united behind a great leader who has emerged in a timely manner to deliver his country from impending disaster. The endemic strength of the people and the boldness and wisdom of the emergent leader are both factors which serve to explain why, in the discourse of its leaders and in popular belief, Russia should rightfully be regarded as a great power. According to contemporary political discourse in Russia, the most recent smuta coincided with Boris Yel’tsin’s presidencies (Hedlund 2006) and Vladimir Putin for many years personified its ending, with his emphasis on a return to order, prosperity and greatness”(Hutcheson och Petersson, 2016).

Hutcheson och Petersson skriver att föreställningarna om yttre hot och återkomsten till nationell storhet och stormaktsstatus är nära sammanlänkade. Uppmaningar till nationell sammanhållning inför utrikes hot och fientligt inflytande har varit en stabil och långvarig källa av stöd till Putin, som samtidigt anses ha varit spetsen för Rysslands återkomst till stormaktsställning och dess berättigade inflytande och status i det internationella systemet (Hutcheson och Petersson, 2016).

Det finns ett antal indikatorer som talar för denna syn. Pews undersökning från 2017 rapporterar att 59% av befolkningen i Ryssland ansåg att deras land "spelar en större roll i världen jämfört med 10 år sedan", och 87% hade "förtroende för att Putin kommer göra rätt inom internationella angelägenheter" (Vice, 2017). Vidare anmärker Hutcheson och Petersson att Putin åtnjöt påtagliga ökning av folkligt stöd under tider då landet mobiliserade mot hot, såsom andra Tjetjenienkriget 1999, kriget i Georgien 2008, och senast under kriserna och konflikterna i Krim och Ukraina som började tidigt 2014 (Hutcheson och Petersson, 2016). Den dramatiska ökningen av Putins popularitet som inträffade vid början av Krimkrisen kan också ses i Levada Centers undersökningar; mellan januari 2014 och mars 2014 ökade Putins popularitet från 65% till 80%, en nivå som han inte hade uppnått sedan maj 2010 och som han därefter nästan alltid legat över (Levada, 2018). Feldmann och Mazepus summerar denna dynamik i *East European Politics*:

"This can partially explain the rise in Putin's popularity whenever he took actions that were presented as defending the abstract national interest of Russia. The wish to recover Russia's lost glory as a great power on the international stage unites Russians in their support for the interventions in Ukraine in 2014 and Georgia in 2008 (Gudkov 2014). Moreover, the consolidation of Russia's international position had become an increasingly important determinant of Putin's approval by 2014..." (Feldmann och Mazepus, 2017).

Denna analys är återkommande i mycket av litteraturen; i takt med att den ekonomiska tillväxten sinade sedan 2009, så krävdes det en alternativ källa av legitimitet och stöd från befolkningen. Den nationalistiska svängen inom rysk politik, i stor grad kopplad till dess utrikespolitik och nationella identitet, tillsammans med en personalistisk-karismatisk föreställning om Putin som en stark och beskyddande ledare av landet, lyfts alltså fram som denna nya källa:

As domestic economic growth has slowed, there has been a shift in Putin's third term from the 'performance' pillar towards a stronger positioning of Putin as the bulwark of stability, leading to a further shift away from output-based toward charismatic legitimacy (Hutcheson och Petersson. 2016).

Detta leder in på en annan aspekt som också tas upp, nämligen åtskillnaden många gör mellan Putin och regimen, vikten av personalism, och andra säregna aspekter av rysk politisk kultur.

Det anmärks på många håll i litteraturen att medan Putin själv upplevt hög popularitet genom åren, så har tilliten till själva staten och dess institutioner förblivit låg (Hutcheson och Petersson, 2016; Rose, 2007). I *Politics & Policy* redovisar Regina Smyth resultaten från en undersökning av deltagare till en rad anti-Kremlin protester och pro-Kremlin protester under 2012, som fann att personalism och de förutnämnda nationalistiska stämningarna var en betydande faktor i svaren från de som stöttade Putin. Det som uppfattades som bra politik och förmåner som hade tillkommit under Putins tid var nära associerat med karaktären Putin själv (Smyth, 2014). Feldmann och Mazepus alluderar också till detta:

Other scholars have found that regime support in Russia is based on paternalistic ideas, which prevail not only among the rulers but among Russians in general. Gudkov et al. (2001, 18) found that Russians tend to hold traditional views about the ruler as a father-figure, who “needs to support order in society and secure known minimum of consumer goods and social guarantees (Feldmann och Mazepus, 2017).

Detta alluderar också till det tidigare nämnda behovet att i allt större grad hitta folkligt stöd i denna föreställning om Putin som nationell beskyddare, snarare än i bedömningar av hur landet har farit under hans presidentskap inom specifika politiska områden såsom ekonomin. En av de viktigaste upptäckterna i sin undersökning, skriver Smyth, är att ryssar som upplevde det ekonomiska uppsvinget 2000–2008 inte tillskrev Putin förmånerna av ekonomisk tillväxt i samma mån under början av hans tredje presidentiella termin, 2012. Hon resonerar likadant som de flesta andra i litteraturen, då hon också skriver att de nationalistiska appellationerna och den aggressiva utrikespolitiken tjänar till att vidare förstärka Putins personalistiska image på en nationalistisk grund istället för på en ekonomisk/politisk (Smyth, 2014). Pews undersökning från 2017 indikerar också på detta, då andelen av befolkningen som rapporterar förtroende för Putin att göra rätt gällande internationella angelägenheter och återställa landets till dess rättmätiga plats och aktning i världen är avsevärt högre än förtroendet för Putin angående specifika, i synnerhet inrikes, politiska sakfrågor (Vice, 2017).

En annan möjlig indikator är Putins förhållande till den ortodoxa kyrkan. En annorlunda undersökning från Pew som fokuserade på religion och nationell identitet inom Central- och Östeuropa fann fyra viktiga saker (Pew, 2017):

- 71% av ryssar identifierar sig som ortodoxa kristna
- 57% av ryssar anser att den ortodoxa tron är ‘våldigt eller någorlunda viktig’ för nationell identitet
- 85% av ryssar anser att ‘Ett starkt Ryssland är nödvändigt för att balansera västvärldens inflytande’, en åsikt som delas av majoriteter inom 9/10 av de andra majoritets-ortodoxa länderna
- 77% av ryssar anser att Ryssland har en plikt att beskydda ortodoxa kristna utanför landets gränser, en åsikt som också delas av majoriteter inom 9/10 av de andra majoritets-ortodoxa länderna

Den ortodoxa tron och den ryska ortodoxa kyrkan som institution har bevisligen en betydande roll för rysk nationell identitet och det nationalistiska narrativet. Kyrkan har länge varit nära associerad med, och med sin institutionella makt hjälpt legitimera, Putin och regimen (Smyth, 2014). Exempelvis, år 2012 beskrev den nuvarande patriarken Kirill Putins tolvåriga styre som Guds mirakel (Bryanski, 2012). Denna religiösa aspekt som bidrar till stödet för Putin bör tas i beaktning.

En ytterligare orsak till varför Putin fortsätter att åtnjuta sådan popularitet kan härledas till det politiska klimatet och den politiska oppositionen. Hutcheson och Petersson skriver att i början av Putins tredje presidentiella termin så började den personalistiska retoriken att trappas upp, då Putin redan på natten han segrade jämförde sina politiska motståndare med ‘provokatörer’ vars mål var att undergräva den ryska staten som helhet (Hutcheson och Petersson, 2016). Grupperingar som ställde sig emot Putin, och som ofta karakteriseras av anti-korruption som ett av deras centrala budskap, fann sig alltmer uteslutna i det nya politiska klimatet. Detta trappades upp ytterligare i samband med händelserna i Krim och östra Ukraina 2014, skriver David White i *International Political Science Review*:

Russia's annexation of Crimea and subsequent support for separatists in eastern Ukraine in 2014 created a hostile political environment for political opposition. The Ukraine crisis was accompanied by a distinct nationalist, anti-Western turn in Russian politics fostered by the Kremlin's rhetoric and which was clearly not conducive to an opposition largely comprising pro-democracy, pro-European, pro-Western forces (White, 2017).

Exempel på detta är de tidigare nämnda anti-korruptionsprotesterna som ägt rum sedan tidigt 2017. Återigen: Levada rapporterade under tiden att 79% av befolkningen ansåg att statens institutioner hade blivit "helt" eller i "en betydande utsträckning" infekterade av korruption, och att 67% höll Putin "helt" eller i "en betydande utsträckning" ansvarig för korruption på hög nivå. Trots detta stödde bara 38% av befolkningen protesterna (Levada, 2017), vilket kan bero på att de organiserades av Alexei Navalny, grundaren av organisationen "Anti-Corruption Foundation" och en av de mest framstående oppositionsfigurerna mot Putin (Nechepurenko, 2018). Detta kan bidra till att ryssar som är bekymrade över korruption fortfarande väljer att stödja Putin. Kritik mot korruption (och i synnerhet kritik mot korruption beträffande Putin) är kanske det mest väsentliga och förenande draget hos den inhemska oppositionen, som ofta utmålas som fiender i den nationalistiska retoriken och fortfarande betraktas med fientlighet av många.

5.3 Kulturella förklaringar

Andreson och Tverdovas teori som handlar om att hög korruption leder till att befolkningen uttrycker mer negativa känslor gentemot regimen har delvis motbevisats i denna uppsatsens resultat. Det är dock viktigt att särskilja negativa känslor och förtroende ifrån varandra. Trots hög nivå av korruption utmärker Ryssland sig som ett specifikt fenomen.

Detta filter som Andreson och Tverdovas artikel refererar till, som skulle göra varje människa benägen att tolka huruvida de anser korruption främjar eller har negativ inverkan på regimens legitimitet kan inte anses helt "fri". Den kulturella betydelsen av politisk sedvänja i landet kan anses färga av sig på befolkningen. Detta är ett argument till varför teorier måste anpassas specifikt till ett land med hänsyn till de faktorer som kan påverka sambandet mellan korruption och förtroende.

Något som artiklarna gemensamt framhäver är, genom att leva i ett korruptions-drabbat land normaliseras den politik som råder. Till följd av att allmänheten är medvetna om att deras regim är korrupt och det delvis blivit allmänt accepterat

Teorierna Feldmann och Mazepus baserar sin artikel på understödjer även denna tes.

Political culture theory som tar fasta på de traditionella och nationella, betonar även vikten av en stark, central stat i Ryssland (Feldmann & Mazepus, 2018, s 65). En rimlig slutsats att dra är att prioriteringen bland Rysslands befolkning tenderar att särskilja sig från vissa andra länder så till vida att den förankrade kulturen av en stark stat går möjligen före korruptionsproblematiken kopplat till förtroende. Så länge en del av befolkningen anser att regimen upprätthåller en dominerande ställning kan en delvis bortse från problemen med korruption.

Detta argument stödjer även *social capital theory* som teoretiserar att ett produktivt styre leder till lägre politiskt deltagande och en mindre krävande befolkning (Feldmann & Mazepus, 2018, s 71). Att mäta det politiska deltagandet i Ryssland baserat på valresultaten är problematiskt som ovan nämnt då de kan vara grovt missvisande. Den villkorliga tolerans som uppstår när staten visar sig stark och således leder till en mindre krävande befolkning har rimligtvis också en inverkan på förtroendet. Det är svårt att granska hur krävande Rysslands befolkning är då den begränsade yttrandefriheten och självcensuren rentvättar den ”riktiga” bilden av landet. De protester som tystas ner och undersökningarna utförda inom korruption visar emellertid på att det är en del av befolkningen som inte accepterar det.

Slutsats och diskussion

När Putin tog över presidentskapet från Boris Jeltsin i slutet av 1990-talet var Ryssland i en svår ekonomisk och social situation. I samband med Putins första presidentiella termin började dock Ryssland sin återhämtning. Putin lyckades emellertid legitimera sig själv och sitt styre, och även vinna popularitet, genom att ha förfogat över en tid av ekonomisk tillväxt och positiv socioekonomisk utveckling. Trots utbredd korruption så upplevde många inom landet påtaglig förbättring på många håll, och såg inga skäl till att förarga sig över detta fenomen som hade varit en beständig del av samhället under en väldigt lång tid.

Dock började de traditionella källorna till legitimitet och popularitet, konkreta förmåner såsom höjda löner, pension, social stabilitet, sina efter 2008–2009. Medan nationalistiska appellationer och känslor hade varit en stark drivkraft i exempelvis andra Tjetjenienkriget och kriget mot Georgien, så blev de mycket mer markanta och väsentliga för Putin i samband med Putins tredje presidentiella termin 2012 och i synnerhet efter konflikterna i Ukraina sedan tidigt 2014. Putin har kommit att uppta en central roll inom den ryska nationalismen, framställd som landets försvarare mot yttre hot och ledare som förfogar över landets återkomst till storhet och rättmätiga ställning på den internationella scenen. Detta narrativ har i allt större utsträckning blivit källan av legitimitet och popularitet för Putin och hans styre.

Den politiska kultur som präglat Rysslands politiska arena gör att korruptionen blir ännu svårare att motarbeta. Genom att en del av befolkningen accepterat, eller blivit så starkt präglade av vad den ryska regimen sänder ut för signaler krävs en stor förändring för att gå mot demokratisering. Även om index som CPI visar att korruptionen gått ner sedan Putin blev president är det sannolikt inte han som kommer vara den parentes i den ryska politiska historien som genomför denna förändring. Dessa teorier och förklaringar som diskuterats är inte ömsesidigt uteslutande; tillsammans menar de att skapa en mer detaljerad bild och försöker redogöra för alla de influenser, kulturella, ekonomiska och politiska, som har och fortsätter att legitimera Putins styre och göra honom populär.

Referenser

BBC (1999) Russia mourns blast victims. *BBC*. 9 September. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/443161.stm>
(Hämtad 2018-05-08)

Boylan, Scott (1995) Organized Crime and Corruption in Russia: Implications for U.S. and International Law. *Fordham International Law Journal*. Vol. 19 (5) 2118-2179

Bryanski, Gleb (2012) Russian patriarch calls Putin era ‘miracles of God’. *Reuters*. 8 Februari. <https://uk.reuters.com/article/uk-russia-putin-religion/russian-patriarch-calls-putin-era-miracle-of-god-idUKTRE81722Y20120208>
(Hämtad 2018-05-13)

Christopher J. Anderson & Yuliya V. Tverdova, (2003). “Corruption, Political Allegiances, and Attitudes Toward Government in Contemporary Democracies”. *American Journal of Political Science* Vol. 47, No. 1 (Jan. 2003): 91-109

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan Stockholm: Wolters Kluwer

Feldmann, Magnus och Mazepus, Honorata. (2017) State-society relations and the sources of support for the Putin regime: bridging political culture and social contract theory. *East European Politics* Vol. 34 (1) 57–76

Finn, Peter (2005) One year later, Beslan’s school tragedy still haunts. *The Boston Globe*. 2 September. http://archive.boston.com/news/world/europe/articles/2005/09/02/one_year_later_beslans_school_tragedy_still_haunts/
(Hämtad 2018-05-08)

Frye, Timothy - Gehlbach, Scott - Marquardt, Kyle L. och Reuter, Ora John. (2016) Is Putin’s popularity real? *Post-Soviet Affairs* Vol. 33 (1): 1–15

Green, Samuel & Robertson, Graeme. (2017). The Kremlin Emboldened: How Putin Wins Support. *Journal of Democracy*, vol 28, nr 4, 86-100. <https://muse.jhu.edu/article/671992/pdf>

Hale, Henry. (2011) The Myth of Mass Russian Support for Autocracy: The Public Opinion Foundations of a Hybrid Regime. *Europe-Asia Studies* Vol. 63 (8) 1357-1375

Hutcheson, Derek och Petersson, Bo. (2016) Shortcut to Legitimacy: Popularity in Putin's Russia. *Europe-Asia Studies* Vol. 68 (7) 1107–1126

KPMG (2012) *M&A in Russia 2011*. https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2014/07/S_MA_2e_new.pdf
(Hämtad 2018-05-01)

Levada Center (2017) *ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ КОРРУПЦИЯ И ЛИЧНЫЙ ОПЫТ*. <http://www.levada.ru/2017/03/28/institutsionalnaya-korrupsiya-i-lichnyj-opyt/>
(Hämtad 2018-04-25)

Levada Center (2018) *Indicators*. <https://www.levada.ru/en/ratings/>
(Hämtad 2018-04-25)

Nechepurenko, Ivan (2018) Russian Court Closes Foundation of Aleksei Navalny, a Kremlin Critic. *The New York Times*. 22 juni. <https://www.nytimes.com/2018/01/22/world/europe/aleksei-navalny-foundation-russia.html>
(Hämtad 2018-05-09)

Pew (2017) Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe. *Pew Research Center*. 10 maj. <http://www.pewforum.org/2017/05/10/religious-belief-and-national-belonging-in-central-and-eastern-europe/>
(Hämtad 2018-05-13)

Rose, Richard. (2007) The Impact of President Putin on Popular Support for Russia's Regime. *Post-Soviet Affairs* Vol. 23 (2) 97–117

Rose, Richard - Munro, Neil och White, Stephen. (2000) How Strong is Is Vladimir Putin's Support? *Post-Soviet Affairs* Vol. 16 (4) 287-312

Roth, Andrew och Filipov, David (2017) Tens of thousands rally across Russia in protests against corruption. *The Washington Post*. 12 juni. https://www.washingtonpost.com/world/thousands-rallyacross-russia-as-anti-corruption-activist-navalny-defies-moscow/2017/06/12/c1ba69c6-4ec6-11e7-b74e-0d2785d3083d_story.html?noredirect=on&utm_term=.73cf6e7d3866
(Hämtad 2018-04-28)

Rothstein, Bo, Eric M. Uslaner, (2006). "All for One: Equality, Corruption and Social Trust" *World Politics*, Volume 58 Issue 1. 2005, p47-73. 32p.

Smyth, Regina. (2014) The Putin Factor: Personalism, Protest, and Regime Stability in Russia. *Politics & Policy* Vol. 42 (4) 567–592

Teorell, Jan, Stefan Dahlberg, Sören Holmberg, Bo Rothstein, Natalia Alvarado Pachon & Richard Svensson. 2018. The Quality of Government Standard Dataset, version Jan18. University of Gothenburg: The Quality of Government Institute, <http://www.qog.pol.gu.se> doi:10.18157/QoGStdJan18

Stanislav, Markus. (2017) Oligarchs and Corruption in Putin's Russia: Of Sand Castles and Geopolitical Volunteering. *Georgetown Journal of International Affairs*. 1-8

Tompson, William (2007) HEALTHCARE REFORM IN RUSSIA: PROBLEMS AND PROSPECTS ECONOMICS DEPARTMENT WORKING PAPERS No. 538. *OECD*. 15 januari. [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=eco/wkp\(2006\)66](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=eco/wkp(2006)66)
(Hämtad 2018-05-01)

Transparency Internationals hemsida, (2018). Hämtad: 2018-05-03. [Elektronisk]
Tillgänglig:
<http://www.transparency.org/whoweare/organisation>

Treisman, Daniel. (2014) Putin's popularity since 2010: why did support for the Kremlin plunge, then stabilize? *Post-Soviet Affairs* Vol. 30 (5) 370–388

Utrikesdepartementet (2015–2016). Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Ryssland 2015–2016. Stockholm: Regeringskansliet. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/498acd/contentassets/e6f76483418f46dc956f06f0b804b1d1/ryssland---manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-2015-2016.pdf>

Vice, Margaret. (2017) Russians Remain Confident in Putin's Global Leadership. *Pew Research Center*. 20 juni. <http://www.pewglobal.org/2017/06/20/russians-remain-confident-in-putins-global-leadership/>(Hämtad 2018-04-27)

Världsbanken (2016) *GDP growth (annual %)*
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=RU>
(Hämtad 2018-05-02)

White, David. (2018) State capacity and regime resilience in Putin's Russia. *International Political Science Review* Vol. 39 (1) 130–143